

Danyýel Kitaby — Ýüz Üçünji

Pygamberlik aýanlygyny açmak: pygamberlik çarçuwalarynyň üç esse ulanylyşyna düşünmek

Jeff Pippenger

2024-02-29

Biz pygamberligiň üç gatlakly ulanylyşlary barada oýlanýarys. Muny, Rebbiň 1989-njy ýylda “ahyryň döwründe” Sowet Soýuzynyň dargamagy bilen Daniýel on birinji soňky alty aýatyny möhürden açanda, Hudaýyň halkynyň şol neslini synamak üçin niýetlenen “bilimiň artmagy” dörandigini kesgitlemek maksady bilen edýäris.

Ol şeýle diýdi: Öz ýoluň bilen git, Daniýel; çünki bu sözler ahyrzaman wagtyňa çenli ýapyk we möhürli saklanandyr. Köp adamlar arassalanar, agardarlar we synalyp görünerler; emma erbetler erbetlik ederler; erbetleriň hiç biri düşünmez; ýöne paýhaslylar düşünerler. Daniýel 12:9, 10.

Haçan-da Ýahuda taýpasynyň Arslany tarapyndan bir hakykat möhürden açylsa, Şeýtan şol habara garşy durmak üçin işleýär. Daniel on birinji babyň şol soňky aýatlarynda açylan hakykatlara garşy görkezilen garşylyk, aýatlar bilen bagly hakykatlaryň has çuňňur öwrenilmegini mejbur etdi; şeýlelikde, açylan hakykatlary pese gaçyrmak üçin öňe sürülen ýalňyşlyklara garşy mukaddesleşdirilen gorag durnukly bolup bilerdi. Şol çekişmäniň arasynda aýan edilen ýörelgeleriň biri pygamberligiň üç esse ulanylyşy boldy. Bu ilki bilen Daniel kitabyndaky “gündelik” sözünüň nämäni aňladýandygy (butparazlyk) barada dogry bolmagyň zerurlygy bilen, hem-de “gündeligiň aýrylmagy” bilen baglanyşykly dogry taryh (biziň eýýamymyzyň 508-nji ýyly) bilen baglanyşykda ykrar edildi.

Üç harap ediji güýjüň pygamberligiň çarçuwasy hökmünde ykrar edilmegi, pygamberligiň Millerit çarçuwasy bolan ilkinji iki harap ediji güýje gabat gelýärdi; şeýle hem Milleritleriň “gündelik” diýen düşüňjani butparazlyk hökmünde kesgitlemegi, Danieliň on birinji babyndaky soňky alty aýata laýyk gelýän taryhy üpjün etdi; Muny uýam Waýt hem şeýle bolmalydygyny aýdypdy. Şeýlelikde, 1989-njy ýylda döwrüň ahyrynda açylmadyk bilime garşy görkezilen garşylyk, bilimiň artdyrylmagy bilen has uly nury ýüze çykardy; şol bir wagtyň özünde-de, ol üçünji perişdäniň hereketi üçin ýörite düzgünleri kesgitledi, bu düzgünler William Miller tarapyndan birinji perişdäniň hereketinde jemlenen we ulanylan käbir pygamberlik düzgünleriniň ösüşine gabat gelýärdi.

Biz üç Rimiň üç esse ulanylyşyny, Wawilonyň üç ýykylşyny hem-de üç Ylýasy gözden geçirdik we indi Ähtiň Habarchysy üçin ýoly taýýarlaýan üç habarça ýüzlenýäris. Biz üç Rimiň Wawilonyň üç ýykylşy bilen örän ýakyn gabat gelişini we özara meňzeşligini, şeýle hem üç Ylýas bilen ýoly taýýarlaýan üç habarçynyň arasynda-da örän ýakyn bir meňzeşligi kesgitledik. Ahyrky günlerde William Miller hem, Future for America hem üçünji Ylýasy, şol bir wagtyň özünde bolsa ýoly taýýarlaýan üçünji habarçyny görkezýär. Isa hemişe bir zadyň soňuny şol zadyň başlangyjy arkaly

şekillendirýär, we birinji perişdäniň hereketi üçünji perişdäniň hereketine meňzeş ugurdaşlyk görkezýär.

“Hudaý Ylham 14-däki habarlara pygamberligiň hatarynda öz ornuny berdi, we olaryň işi bu ýeriň taryhynyň ahyryna çenli bes edilmeli däl. Birinji we ikinji perişdäniň habarlary heniz hem şu wagt üçin hakykatdyr, we olar şundan soň gelýäni bilen ugurdaş gitmelidir. Üçünji perişde öz duýduryşyny güýçli ses bilen yglan edýär. ‘Bulardan soň,’ diýip Ýahýa aýtdy, ‘men gökden başga bir perişdäniň inip gelýändigini gördüm; onda beýik gudrat bardy, we ýer onuň şöhraty bilen ýagtyldy.’ Bu ýagtylyşda üç habaryň hemmesiniň nury birleşdirilendir.” The 1888 Materials, 803, 804.

Birinji we ikinji perişdeleriň herekete gelişi William Miller tarapyndan ýolbaşçylyk edildi. Uýam Waýt Milleri “saýlanan habarçy” diýip kesgitleýär.

“William Miller Şeýtanyň şalygyny sarsdyrýardy, we beýik duşman diňe bir habaryň täsirini bökdemäge däl, eýsem habarchynyň özüni hem ýok etmäge çalyşýardy.” Spirit of Prophecy, 4-nji tom, 219.

Ol şeýle-de Milleriň hem Ylýas, hem-de Ýahýa Çokundyryjy tarapyndan öňden nyşanlanandygyny görkezýär.

“Münlerçe adam William Miller tarapyndan wagyz edilen hakykaty kabul etmäge getirildi, we Hudaýyň hyzmatkärleri Ylýasyň ruhy we güýji bilen bu habary yglan etmek üçin galdyryldy. Isanyň öňünden ýol taýýarlaýjysy Ýahýa ýaly, bu çynlakaý habary wagyz edenler palta agajyň köküne goýmagy we adamlary toba laýyk miweleri getirmäge çagyrmagy öz üstlerine borç bildiler.” Irki Ýazgylar, 233.

Isanyň aýdyşyna görä ikinji Ylýas bolan Çokundyryjy Ýahýa, Ähtiň Habarçysy üçin ýoly taýýarlamaý bolan ilkinji habarçy hem bolupdy. Şonuň üçin üçünji perişdäniň hereketiniň “saýlanan habarçysynyň” boljakdygy aýdyndyr. Ol habarçy Ylýas, Çokundyryjy Ýahýa we William Miller tarapyndan öňden nyşanlanandyr. Miller bilen bilelikde bu iki saýlanan habarçy Ylham kitabyň on dördünji babyndaky üç perişdäniň hereketiniň başlangyjyny we soňuny aňladýar; şeýle etmek bilen olar bilelikde hem üçünji Ylýasyny, hem-de Ähtiň Habarçysy üçin ýoly taýýarlamaý bolan üçünji habarçyny aňladýarlar.

Başlangyjyň ýa-da ahyryň saýlanan habarçysynyň habaryny ret etmek ölümdir, we Future for America-nyň habary “setir üstüne setir” diýen pygamberlik taýdan ulanylýan ýörelgä esaslanýar; bu bolsa giçki ýagşyň usulydyr. “Setir üstüne setir” ýörelgesiniň ulanylmagy arkaly Millerit hereketiniň Future for America hereketiniň nusgasy bolandygy kesgitlenýär. Millerit taryhynyň bir ýol belligi saýlanan habarçy bolan William Millerdir. Şol ýol belgisini ret etmek habary ret etmekdir; şeýlelikde, Adventizmiň başy we ahyry arkaly habarçyny ret etmegiň hem habary ret etmedigi kesgitlenýär, çünki habar saýlanan bir habarçyny kesgitleýär. Şonuň üçin habary ret etmek habarçyny ret etmekdir, we tersine. Tansçy bolmasa, tans hem ýokdur.

“Mesihniň ilkinji gelişi baradaky yglana ünsüm ýene gönükdirildi. Ýahýa Isanyň ýoluny taýýarlamak üçin Ylýasyň ruhunda we gudratynda iberildi. Ýahýanyň şaýatlygyny ret edenler

Isanyň öwredişlerinden peýda görmediler. Onuň gelerişini öňünden aýdýan habara garşy duruşlary, Ony Mesihdiginiň iň güýçli subutnamalaryny aňsatlyk bilen kabul edip bilmejek ýagdaýda goýdy. Şeýtan Ýahýanyň habaryny ret edenleri has-da öňe itekläp, Mesihi ret etmäge we haça çüýlemäge alyp bardy. Şeýle etmek bilen, olar özlerini Pentikost günündäki berekedi kabul edip bilmejek ýerde goýdular; şol bereket olara asmandaky mukaddeshana barýan ýoly öwrederdi. Ybadathananyň perdesiniň ýyrtylmagy ýehudy gurbanlyklarynyň we döp-dessurlarynyň indi mundan beýläk kabul edilmejekdigini görkezdi. Beýik Gurban hödürlenipdi we kabul edilipdi, Pentikost günü inen Mukaddes Ruh bolsa şägirtleriň pikirini ýerdäki mukaddeshanadan Isanyň Öz gany arkaly giren asmandaky mukaddeshana gönükdirdi, ýagny Öz kefaýatynyň peýdalaryny şägirtleriniň üstüne dökmek üçin. Emma ýehudylar doly garaňkylykda galdylar. Olar gutulyş meýilnamasy barada eýe bolup biljek ähli nuruny ýitirdiler we henizem peýdasyz gurbanlyklaryna hem-de sadakalaryna bil bagladylar. Asmandaky mukaddeshana ýerdäkiniň ornuny eýeläpdi, emma olar bu özgertme barada hiç zat bilmeýärdiler. Şonuň üçin-de olar mukaddes ýerdäki Mesihiň araçyllygyndan peýda görüp bilmediler.

„Köp adamlar Mesihi ret edip haça çüýlän ýewreýleriň ýoluna elhençlik bilen seredýärler; Onuň nähili masgaralanyp ýaman ulanylandygy baradaky taryhy okaýarkalar, özleriniň Ony söýýändiglerini, Petrus ýaly Ony inkär etmejekdiklerini ýa-da ýewreýler ýaly Ony haça çüýlemejekdiklerini pikir edýärler. Emma ähli adamlaryň ýüreklerini okaýan Hudaý olaryň Isa bolan, bardy diýýän söýgüsini synagdan geçirdi. Birinji perişdäniň habarynyň nähili kabul edilendigine bütin asman iň çuň gyzyklanma bilen syn etdi. Emma Isany söýýändiglerini aýdýan, haç baradaky hekaýany okaýarkalar gözyaş dökyän köp adamlar Onuň gelşi baradaky hoş habary masgaraladylar. Habary şatlyk bilen kabul etmegiň deregine, ony bir aldaw diýip yglan etdiler. Olar Onuň peýda bolmagyny söýýänleri ýigrenip, olary ybadathanalardan çykardylar. Birinji habary ret edenler ikinjiden peýda tapyp bilmediler; şeýle hem olar ýarygije jar edilýän çagyryşdan-da peýda tapmadılar, çünki şol çagyryş olary iman arkaly Isa bilen bilelikde asmandaky mukaddes öýüň iň mukaddes ýerine girmäge taýýarlamalydy. Ilki gelen şol iki habary ret etmek bilen, olar öz düşüňjelerini şeýle garaňkylaşdyrdylar welin, iň mukaddes ýere eltýän ýoly görkezýän üçünji perişdäniň habarynda hiç hili ýagtylyk görüp bilmeýärler. Men ýewreýleriň Isany haça çüýländigleri ýaly, ady bar ybadathanalaryň hem bu habarlary haça çüýländiglerini gördüm; şonuň üçin hem olaryň iň mukaddes ýere barýan ýol barada hiç hili bilimleri ýokdur, hem-de olar Isanyň şol ýerdeki şepagatyndan peýda tapyp bilmeýärler. Peýdasyz gurbanlyklary hödürän ýewreýler ýaly, olar hem Isa terk eden bölüme öz peýdasyz dogma-dileglerini hödürleýärler; we bu aldawa hoşal bolan Şeýtan özüne dini bir sypat berýär-de, öz güýji, alamatlary we ýalan gudratlary bilen işläp, bu özlerini mesihi diýip atlandyranlaryň aňlaryny özüne tarap alyp gidýär we olary öz duzagyna berk baglaýar.” Irki Ýazgylar, 259–261.

Ýahýanyň şaýatlygyny ret edenler Isanyň taglymlaryndan peýda görmediler, we birinji habary ret edenler ikinji habardan peýda görüp bilmediler; olar ýarygije ahy-nalasyndan hem peýda görmediler. Ýahýanyň gullugy Mesihiň çokundyrylmagyndan öň geldi; Mesih şondan az wagt soň, Öz gullugynyň başynda ybadathanany arassalady. Milleriň gullugy bolsa, Mesih 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabrynda duýdansyz gelende, Lawynyň ogullaryny päkläp-arassalamagy üçin taýýarlyk

gördi. Şol iki şaýadyň haýsy birinde bolsun, ýoly taýýarlaýan ilçini ret etmek ölüme deňdir.

Ähtiň Ähtiniň Habarchysy hökmünde Öz işinde Mesih tarapyndan amala aşyrylan arassalama we päklenme, halas boluş habaryny dünýä ýetirmek işini ýerine ýetirjek bir halky kemala getirmek maksady bilen boldy. Bu iş, ýerine ýetiriji höküm başlanýan wagty aňladýan döwürden öň amala aşyrylýar. Şägirtleriň taryhynda Iýerusalimiň weýran edilmegi ýerine ýetiriji hökümçilige wekilçilik edýär, we Adventizm şol işi ýerine ýetirmek baradaky jogapkärçiliginden ýüz öwürdi, emma Reb olary bir ýere jemlemäge synanyşypdy. Ol Öz halkyna 1850-nji ýylyň çyzgysyny olaryň dünýä ýetirip biljek habarynyň şekilli beýany hökmünde neşir etdiripdi.

«Ýsraýylyň kyrk ýyl çölde azaşyp gezmegi Hudaýyň erki däl; Ol olary göni Kengan ýurduna alyp baryp, şol ýerde mukaddes, bagtyýar halk hökmünde ornaşdyrmagy isläpdi. Emma “olar imansyzlyk sebäpli girip bilmediler.” Ýewreýler 3:19. Özleriniň yza gaýdyşlary we imandan dönmeleri sebäpli olar çölde heläk boldular, Wada berlen ýurda girmek üçin bolsa başgalar galdyryldy. Edil sonun ýaly-da, Mesihniň gelişiniň şeýle uzak gijikdirilmegi we Onun halkynyň günä hem gaýgy dünýäsinde şeýle köp ýyllap galmagy Hudaýyň erki däl. Emma imansyzlyk olary Hudaýdan aýyrdy. Olar Hudaýyň özlerine bellän işini ýerine ýetirmekden ýüz öwrenleri üçin, habary ygılan etmek maksady bilen başgalar galdyryldy. Dünýä bolan rehimdarlygy sebäpli, günäkärleriň duýduryşy eşitmäge we Hudaýyň gahary dökülmezden öň Onda pena tapmaga mümkinçilikleri bolsun diýip, Isa Öz gelişini gijikdirýär». Beýik göreş, 458.

Eger Adventizm diňe öz imanlaryny berk saklan bolan bolsady, “olaryň işi tamamlanan bolardy.”

“Adwentistler 1844-nji ýyldaky uly lapykeçlikden soň öz imanlaryna berk ýapysyp, Hudaýyň açýan ylahy ýolbaşçylygyna bilelikde eýerip, üçünji perişdäniň habaryny kabul edip, ony Mukaddes Ruhun gudraty bilen dünýä ygılan eden bolsadylar, onda olar Hudaýyň halas edişini görerdiler, Reb olaryň tagallalary bilen güýçli işler ederdi, iş tamamlardy we Mesih eýýäm şu wagta çenli Öz halkyny sylagyny almak üçin kabul etmäge gelen bolardy. Emma lapykeçlikden soň gelen şübhe we näbellilik döwründe adwent imanlylarynyň köpüsi öz imanlaryndan ýüz döndüler.... Şeýlelikde iş bökdelp galdy, we dünýä garaňkylykda galdy. Ähli Adwentist jemagaty Hudaýyň tabşyryklarynyň we Isanyň imanynyň üstünde birleşen bolsady, biziň taryhymyz nähili örän başgaça bolardy!” Evangelism, 695.

1844-nji ýylyň ýazynda Ähtiň Habarçysy Milleritleriň hereketini päkledi, soňra bolsa güýzde üçünji perişdäniň habaryny getirdi. Miller, onun habary hem-de onun wekilçilik eden hereketi on gyz baradaky timsaly ýerine ýetiripdi. Nýu-Hempşiriň Exeter şäherindäki lager ýygnaýynda Ýarygije Nidasynyň habary geldi we gysga iki aýyň dowamynda şol gyzlaryň haýsysynda ýagyň bardygy görkezildi. Iki topar aýan edildi, üçünji perişde bolsa elinde iýilmeli bir habar bilen geldi, emma paýhasly gyzlar “şübhe we näbellilik döwründe” “imanlaryny elden berdiler”.

“Şübhe we näbellilik döwri” Onun ölümünde şägirtler arkaly şekillendirilipdi, emma üçünji günde Ol Öz direlişi baradaky habary şägirtlerine açyp başlady, we olar “imanlaryny taşlamadylar.” Birinji we ikinji perişdeleriň habarlary hereketiniň paýhasly gyzlarynyň şübhe we näbellilik döwri takmynan üç ýyl dowam etdi; şol pursatda Reb Uýam Waýta Öz halkynyň galyndysyny gaýtadan ýygnamak üçin elini uzadandygyny aýan etdi. Ol Öz halkyny neşir işine başlamaga hem-de

Habakkugyň ikinji tagtasyny taýýarlamaga ýolbaşçylyk etdi, emma “adwent imanlylarynyň köpüsi imanlaryny taşladylar.... Şeýlelikde iş bökdelenip galdy, we dünýä garaňkylykda galdy.”

1849-njy ýylda birinji we ikinji perişdäniň habarynyň saýlanan habarchysy William Miller ýerlenildi. Eger 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndaky akyllý gyzlar “imanlaryny berk saklap, Hudaýyň açylýan ylahy tertibinde birleşen ýagdaýda öňe giden bolsadylar,” Reb Eliýanyň ruhy we güýji bilen başga bir habarchyny galdyrdy. Munuň ýerine “Mesihniň gelişi” “gijikdirildi we Onuň halky” gadymy Ysraýyl ýaly, “şonuň ýaly-da” “günä we hasrat dünýäsinde” “köp ýyllap” “galar.”

1863-nji ýyldaky gozgalaňdan ýüz ýigirmi alty ýyl soň, Reb üçünji perişdäniň saýlanan habarçysyny galdyrdy. Onuň işi, hem Ähtiň Habarçysynyň Öz ybadathanasyna birden gelmegi üçin ýoly taýýarlamakdan hem-de derňew höküminiň jemleýji sahnalarynda ýüz kyrk dört mün bilen äht gatnaşyklaryna girmekten ybaratdy; şeýle hem, tizden güýje girjek Ýekşenbe kanuny bilen başlanýan Ýerine Ýetiriji Hökümiň döwründe Ahabyň, Izebeliň we onuň pygamberleriniň üç esse birleşigine garşy çykyan habary hödürlemekden ybaratdy.

Ýoly taýýarlaýan üçünji ilçä Derňew Höküminiň jemleýji sahnalarynda alnyp barylýan iş, habar, ilçä we hereket wekilçilik edýär. Üçünji Ylýas Ýerine Ýetiriji Hökümiň jemleýji sahnalarynda alnyp barylýan iş, habar, ilçä we hereketi wekilçilik edýär. Ýoly taýýarlaýan ilçiniň habary hem-de Ylýasyň habary Ylham kitabyň sekizinji bapdan on birinji baba çenli beýan edilen üç Belanyň üçünjisiniň habarydyr.

Ýoly taýýarlaýan habarçy bilen görkezilen taryhda üçünji Wanyň habary, Laodikiýa Adventizmini: “otda synalan altyny Menden satyn al, baý bolmagyň üçin; ak geým satyn al, geýmegiň üçin we ýalaňaçlygyň utanjy görünmez ýaly; hem-de gözleriň görer ýaly, gözüne çalmak üçin melhem al” diýip çagyryýan Surnaýy aňladýar. Bu, Hudaýyň söýgüsiniň habarydyr; ol Hudaýyň halkyna olaryň günälerini görkezýär, çünki Ol “söýýänleriniň näçesi bolsa, şonçaňy käýinýär we terbiýeleýär.” Bu, Mesihniň dogrulygynyň habarydyr; ol adamlary Onuň häsiýetini kabul etmäge çagyryýar. Şol häsiýet Ähtiň Habarçysynyň jan ybadathanasyny arassalamak işini berjaý edýän wagtda döwründe aýan bolýar; şonuň üçin Ol söýýänlerini Onuň häsiýetini görkezmäge hem-de “şonuň üçin yhlasly bolmaga we toba etmäge” çagyryýar, çünki Ol synag möhletiniň ýapylmagyny aňladýan dolandyryş döwrüniň “gapy-synda-dyr”; şol ýerde Ol Laodikiýa Adventizmini Öz “agzyndan çykaryp taşlar.” Şol dolandyryş döwrüne degişli “gapy” Onuň “açýan, hiç kimiň ýapyp bilmeýän; ýapýan, hiç kimiň açyp bilmeýän” gapysydyr.

“Setir üstüne setir” ýörelgesiniň ulanylmagy arkaly çözülyän bir görnüşdäki garşylyk bar, ýöne köp adamlar bu görnüşdäki garşylygy hatda tanamaz hem bolup bilerler. Ol çözülende, ýakyn wagtda güýje girjek Ýekşenbe kanunynda bolup geçýän Derňew höküminden Ýerine ýetiriji hökümine geçişe has aýdyňlyk goşýar. Bu, Pentikostyň Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýakyn wagtda güýje girjek Ýekşenbe kanuny tipik taýdan alamatlandyryandygyny kabul etmek arkaly çözülyär. Derňew höküminde nyşan hökmünde ýoly taýýarlaýan üçünji habarçyny, Ýerine ýetiriji hökümiň nyşany bolan üçünji Ylýasdan tapawutlandyryp, onuň baradaky gözden geçirijimizi jemlemek üçin, biz bu görnüşdäki garşylygy ara alyp maslahatlaşarys.

Biz bu gözlegimizi indiki makalada dowam etdireris.

Üçünji perişdäniň habarynyň yglan edilmegine goşulýan perişdä bütün ýeri öz şöhraty bilen ýagtyltmalydyr. Bu ýerde bütindünýä gerimli we adatdan daşary güýçli bir iş önünden aýan edilýär. 1840–44-nji ýyllardaky advent hereketi Hudaýyň güýjüniň şöhratly bir ýüze çykması boldy; birinji perişdäniň habary dünýäniň her bir missioner nokadyna ýetirildi, we käbir ýurtlarda XVI asyryň Reformasiýasyndan bäri haýsydyr bir ýurtda görülenleriň iň beýik dini gyzyklanması ýüze çykdy; emma bularyň ählisi üçünji perişdäniň soňky duýduryşy astyndaky kuwwatly hereket tarapyndan geçiler.

Iş Pentikost güniňkine meňzeş bolar. Hoş Habaryň başynda Mukaddes Ruhun inmegi arkaly «öňki ýagyş» gymmatly tohumyň gögerip çykmagy üçin berlişi ýaly, hasylyň bişip ýetişmegi üçin hem ahyrynda «soňky ýagyş» berler. «Şonda biz bileris, eger Rebbi tanamaga yhlas bilen dowam etsek; Onuň çykyp gelşi säher kimin taýyndyr; Ol bize ýagyş kimin, ýere ýagýan öňki we soňky ýagyş kimin geler». Hoşya 6:3. «Şeýle bolsa, eý, Siýonyň ogullary, şatlanyň we Hudaýyňyz Rebde şatlyk ediň; çünki Ol size öňki ýagyş ölçegli berdi, hem-de size ýagyşy, öňki ýagyşy we soňky ýagyşy inderer». Ýowel 2:23. «Soňky günlerde, diýip Hudaý aýdýar, Men Öz Ruhumdan ähli bedenleriň üstüne dökerin». «Şeýdip, Rebbe adyny çagyran her kim halas bolar». Resullaryň işleri 2:17, 21.

“Hoş habaryň beýik işi, onuň başlangyjyny alamatlandyran Hudaýyň güýjüniň ýüze çykmagyndan has az ýüze çykma bilen tamamlanmaly däl. Hoş habaryň açylyşynda ilkinji ýagyşyň guýulmagynda berjaý bolan pygamberlikler, onuň jemlenişinde ahyrky ýagynda ýene-de berjaý bolmalydyr. Ine, resul Petrusyň garaşan ‘serginleme zamanlary’ şulardyr; ol şeýle diýdi: ‘Şonuň üçin toba ediň we ýüze öwürüň, günäleriňiz pozulsyn, Rebbiň huzuryndan serginleme zamanlary geler ýaly; we Ol Isany iberer.’ Resullaryň işleri 3:19, 20.” Uly dawalyş, 611.